

STEL DE OMGEVINGSWET NOG EENMAAL UIT

Han ter Maat / 23-12-2022

www.hantermaat.nl

TE WEINIG PERSONEEL

Ondanks de recent ingezette dooi, piept en kraakt het steeds meer binnen de afdelingen van gemeenten, provincies en omgevingsdiensten die zich met het omgevingsrecht bezighouden. Mensen die zich met dit vakgebied inlaten weten dat maar al te goed: die trend is al jaren zichtbaar. Er is nu al veel te weinig personeel beschikbaar om het normale werk te verrichten, zoals het herzien van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen. Laat staan dat er voor de nu nog wél aanwezige ambtenaren voldoende tijd beschikbaar is om zich voor te bereiden op de Omgevingswet. Die voorbereiding wordt de laatste jaren overigens veelal vormgegeven door extern ingehuurd van de vele adviesbureaus. Deze bureaus spinnen al tijden lang goed garen bij de verwachte inwerkingtreding van deze wet. Het gevolg van die externe inzet is wél dat de kans groot is dat de kennis en ervaring opgedaan tijdens deze voorbereidingen verdwijnen op het moment dat de adviesbureaus het pand verlaten en de betreffende achterblijvende ambtenaren weer overgeleverd worden aan de waan van alle dag. Gelukkig wordt steeds duidelijker dat de uitvoering van het omgevingsrecht nu al een groot probleem is, ook getuige de vele vacatures die overal opengesteld worden. En die werkdruk zal met een spoedige inwerkingtreding van de Omgevingswet alleen nog maar erger worden.

ZORGEN OVER UITVOERING

Tot mijn vreugde hoorde ik deze week in een uitzending van EenVandaag de politiek leider van het CDA aangeven dat hij van mening was dat het vertrouwen in de politiek snel moet worden hersteld. Naar verluidt heeft slechts 15% van onze landgenoten daar nog vertrouwen in. Eén van de speerpunten daarbij is volgens hem dat er minder aandacht moet komen voor beleid en meer voor de uitvoering. Welnu, een uitspraak die mij uit het hart gegrepen is en waar ik het afgelopen jaar meermalen aandacht voor heb gevraagd in mijn opiniestukken over de Omgevingswet. Want daaraan ontbreekt het tot op heden in de stukken die van de zijde van de minister van VRO en recent ook van de minister en staatssecretaris van IenW naar de leden van de TK en EK worden verstuurd. De zorgen over de uitvoeringspraktijk van deze wet sneeuwen onder door de vele pagina's en mooie volzinnen die de betreffende bewindspersonen over de volksvertegenwoordigers uitstorten. Laatstgenoemden vragen daar ook wel om gezien de vele vragen die door hen nog steeds over de Omgevingswet worden gesteld. Daarbij valt mij overigens op dat vertegenwoordigers van de coalitiepartijen in de EK en TK blijkbaar helemaal geen vragen hebben over de vraag of de Omgevingswet in deze vorm wel uitvoerbaar is.

Nu weet ik niet in hoeverre onze minister van Buitenlandse Zaken, ook zijnde de politiek leider van het CDA, regelmatig aanwezig is op de wekelijkse kabinetsvergaderingen in het Catshuis. Maar mocht hij daar in het nieuwe jaar weer aanschuiven, dan zou ik zou hem willen vragen om zijn uitspraak over het belang van uitvoering van beleid in de wandelgangen ook eens voor te houden aan zijn voorganger als politiek leider van zijn partij, te weten onze minister voor VRO. En hem dan

te verzoeken om de aandacht daarvoor ook leidend te laten zijn bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet, in plaats van dat laatste te beschouwen als een nationaal prestigeobject.

INTEGRAAL WERKEN KAN NU OOK AL

Misschien leidt dat er ook toe dat minister De Jonge stopt met het stelselmatig maken van suggestieve opmerkingen over deze Omgevingswet. Tijdens het werkbezoek aan het IPLO op 30 november jl. stelde hij namelijk dat de Omgevingswet nodig is om de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van woningbouw, energietransitie, aanpak van stikstof en herstel van de natuur op te pakken en dat dat niet “los van elkaar” moet gebeuren maar “gebiedsgericht en in samenhang”. “Deze nieuwe manier van denken en doen is noodzaak en daar hebben we de Omgevingswet voor nodig.”, aldus deze minister. Wat een onzin!

Deze maatschappelijke opgaven moeten natuurlijk integraal worden benaderd, maar dat is een kwestie van sturen op samenwerken binnen overheidsorganisaties en tussen verschillende overheden. Daar is de Omgevingswet niet voor nodig: dan kan nu ook al (lang). Die noodzaak heeft van doen met “cultuur” en niet met wet- en regelgeving.

Ook de minister en staatssecretaris van IenW hebben onlangs van zich laten horen rond de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Op de verjaardag van Sinterklaas hebben zij in een brief aan de Voorzitter van de TK aangegeven wat de impact is van het uitstel van de Omgevingswet voor de domeinen water, milieu en (duurzame) mobiliteit: eerst in algemene zin en daarna per beleidsdomein.

DE OMGEVINGSWET ALS ALIBI

Als ik die brief doorneem dan kan ik niet anders dan concluderen dat het op dit moment, tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet, dweilen met de kraan open is. Er is onduidelijkheid over het wettelijk regiem, dat leidt tot vertraging, tot extra inspanning voor velen en, erger nog, tot een verslechtering van ons leefmilieu, aldus de bewindspersonen. Dat betreft dan de beleidsdomeinen Mobiliteit, Water, Bodem, Geluid, Luchtkwaliteit en Externe Veiligheid. Ik mis in deze opsomming eigenlijk nog het domein Stank, maar misschien komt dat later nog. Als bewindspersonen aan onze volksvertegenwoordigers schrijven dat ons land zo wat te gronde gaat als de Omgevingswet nog verder zou worden uitgesteld, dan is toch wel ernstig. Zeker nu op de genoemde beleidsdomeinen ook nu al, zonder de Omgevingswet, kan worden voorzien noodzakelijke verbeteringen. Ook hier geldt dat niemand hoeft te wachten op de inwerkingtreding van de wet. De Omgevingswet is de laatste tijd een alibi aan het worden om vooral niet op te treden.

“WAAR ZIJN WE MEE BEZIG?”

Mij valt verder op - en het stoort mij ook eerlijk gezegd - dat bij de ambtenaren en de betreffende bewindspersonen geen sprake is van reflectie op de vraag waar de Omgevingswet ook alweer voor nodig was en welke problemen we daarmee in 2010 dachten op te lossen. Integendeel: steeds worden dezelfde gemeenplaatsen herhaald, waardoor diegenen die op dit moment bezighouden met de uitvoering van het omgevingsbeleid steeds verder worden vervreemd van de landelijke

politiek. En dat geldt dan natuurlijk helemaal voor de 85% van onze bevolking die het vertrouwen al kwijt is: de verbinding met hen wordt dan evenmin gelegd.

Hoe is het toch mogelijk dat ondanks de vele geluiden over het zich voltrekkend drama in de uitvoerings sfeer bij inwerkingtreding van deze wet, men in Den Haag daarvoor nauwelijks aandacht heeft? Is er dan niemand daar die eens op de rem trapt en vraagt: “Mijne dames en heren.... Waar zijn wij eigenlijk mee bezig?”. Hopelijk neemt onze minister van Buitenlandse Zaken die rol op zich als hij in het nieuwe jaar aanschuift in het Catshuis. Want als de politiek leider van het CDA die vraag stelt, dan moeten de fundamenten van dat huis toch gaat trillen, niet?

KERSTGEDACHTE

Wie weet leidt dat er wel toe dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet en nu voor de allerlaatste keer wordt uitgesteld tot 1-1-2026. Dan is er tijd om het personeelsbestand bij gemeenten, provincies en omgevingsdiensten weer aan te vullen en op orde te brengen, het Digitale Stelsel Omgevingswet te laten werken en ook om deze wet op onderdelen zodanig aan te passen dat de wet echt eenvoudiger, beter, goedkoper en sneller wordt.

Ik zou zeggen, minister van VRO: stuur deze kerstgedachte, in de vorm van uw voorstel, maar snel aan de leden van de EK en TK. Dan kunnen we allemaal weer tijd besteden aan het aanpakken van de echte maatschappelijke problemen in onze leefomgeving en kunnen met zinniger zaken bezig zijn dan maar vragen blijven stellen en die weer antwoorden voorzien, zonder dat dat enig soelaas biedt.

Ik wens u het allerbeste voor 2023.

Han ter Maat, Wageningen, 23-12-2022

O.a. Voormalig hoofd milieu provincie Gelderland, hoofd ruimtelijke ordening gemeente Arnhem, hogeschooldocent Omgevingsrecht HAN, HU en HHS, wethouder gemeente Wageningen en thans adviseur Omgevingsrecht.